

Fundusze Europejskie
dla Polski Wschodniej

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Tytuł projektu

Rozwój zielono-niebieskiej infrastruktury i retencjonowania wody w gminie Iwonicz-Zdrój

Źródło dofinansowania:

- Program Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej 2021-2027,
- Priorytet FEPW II Energia i klimat,
- Działanie 2.2 Adaptacja do zmian klimatu,
- Typ projektu I. Spójne i zintegrowane przedsięwzięcia infrastrukturalne, kompleksowo dostosowujące miasta do ekstremalnych stanów pogodowych oraz łagodzące efekt miejskich wysp ciepła przez rozwój zielono-niebieskiej infrastruktury.

Wartość szacunkowa projektu: 46 928 444,08 zł brutto

Obszar objęty projektem

Nazwa inwestycji	Adres inwestycji	Pow. działki wykorzyst. w projekcie (ha)	pow. terenów zielonych (ha)	wymiana nawierzchni na wodoprzepuszcz. (ha)
Potok Iwoniczanka	Pl. Dietla, Pl. Karola i Józefa, Aleja Torosiewicza, ul. Leśna	0,2568	0,0550	0
Zbiornik Turkówka	ul. Leśna	0,0700	0	0
Ogród Czesław	ul. Leśna, wzdłuż potoku Iwoniczanka, po sąsiedzku z basenem	0,4224	0,199	0,1933
Ścieżka edukacyjno-przyrodnicza z obiektem hydrofitowym	ul. Leśna, wokół zbiornika retencyjnego	0,3094	0,2318	0,0500
Pas roślin retencyjnych wzdłuż gabionów przy boisku piłkarskim	ul. Leśna, boisko przed zbiornikiem retencyjnym	0,0150	0,015	0
Park Leśny z nieką bioretencyjną, suchą rzeką i ogrodem deszczowym	ul. Naftowa, ul. Partyzantów i wzdłuż Placu Karola i Józefa	1,0558	0,4751	0,2033
Plac Dietla	ul. Naftowa, ul. Kopalniana, ul. Torosiewicza	0,5826	0,1791	0,0402
Zieleń wzdłuż Iwoniczanki, za przystankiem autobusowym	ul. Torosiewicza	0,0100	0,0080	0
Pergola przy ul. Torosiewicza	ul. Torosiewicza	0,0175	0,0067	0
Ogród Romantyczny z rowem bioretencyjnym	ul. Torosiewicza, przy siłowni zewn.	0,2524	0,0410	0,0610
Bioróżnorodny Park przy ul. Rąba	ul. Ks. J. Rąba, dawne ogródki działkowe	0,3463	0,123	0,0176
Zbiorniki na deszczówkę	ul. Słoneczna, ul. Ks. J. Rąba, ul. Torosiewicza	0,2089	0,1213	0
Razem całość powierzchni na której zostanie zrealizowany projekt (ha)		3,5471	1,4550	0,5654
Procentowy wzrost udziału terenów zielonych spełniających funkcje ekologiczne			41,02	

Cele projektu

Zaplanowane działania mają na celu wzmocnienie odporności klimatycznej gminy Iwonicz- Zdrój. Projekt zakłada kompleksowe dostosowanie przestrzeni miasta Iwonicz-Zdrój, łagodzenie efektu miejskich wysp ciepła, zwiększania retencji zlewni i zabezpieczenia przed suszami oraz wezbrzeniami.

Celem projektu jest:

1. Poprawa stanu ochrony przeciwpowodziowej, ograniczenie ryzyka zalań, podtopień i powodzi miejskich poprzez następujące mechanizmy:
  - a. remont koryta potoku Iwoniczanka wraz z urządzeniami wodnymi i zbiornikiem retencyjnym
  - b. poprawę skuteczności i zasięgu zbierania wód opadowych oraz roztopowych z powierzchni nieprzepuszczalnych (ulic, chodników) dzięki zastosowaniu podziemnych zbiorników na deszczówkę, nawierzchni wodoprzepuszczalnych oraz niedopuszczenie do szybkiego odprowadzenia wód do cieku, co ma wpływ na obszary położone niższych partiach zlewni, powodując w konsekwencji spłaszczenie fali powodziowej.
2. Spowolnienie odpływu wód opadowych. Bezpośrednie zatrzymanie wody w gruncie i roślinności, bez udziału systemu kanalizacji, poprzez rozszczelnienie powierzchni nieprzepuszczalnych oraz tworzenie naturalnych obszarów retencji. Podczyszczanie wód opadowych poprzez naturalne roślinne filtry, co wpłynie na poprawę jakości wód
3. Retencjonowanie wody w zlewniach lokalnych wraz z systemami jej dystrybucji na okres suszy. Przeciwdziałanie suszy na terenach miejskich, ograniczania jej skutków, jak również łagodzenie zjawiska miejskiej wyspy ciepła dzięki zwiększeniu poziomu retencji gruntowej.
4. Wsparcie zrównoważonych systemów gospodarowania wodami opadowymi z udziałem zieleni, zielono-niebieskiej infrastruktury oraz rozwiązań opartych na przyrodzie;

Opis działań projektowych

Główną osią inwestycyjną projektu są działania zabezpieczające miasto przed nagłymi powodziami i skutkami nawałnych deszczy. Iwonicz-Zdrój, jako jedno z najstarszych polskich uzdrowisk, podlega ochronie konserwatorskiej, obejmującej zabytkową zabudowę, historyczny układ urbanistyczny oraz otoczenie. Inwestycja obejmuje dolinę potoku Iwoniczanka na obszarze uzdrowiskowym, w sąsiedztwie Parku Zdrojowego oraz zabudowy uzdrowiskowej. Ochrona przeciwpowodziowa miasta jako najważniejszy wymiar projektu zostanie wdrożona poprzez:

- a) **remont koryta potoku Iwoniczanka**, które w dużej części zostało zabudowane wysokim, kamiennym lub betonowym murem oporowym, podlegającym ochronie konserwatorskiej – co oznacza, iż na podstawie obowiązującego prawa możliwy jest wyłącznie remont, a nie renaturyzacja potoku. Przedsięwzięcie ma charakter przebudowy istniejącej infrastruktury bez ingerencji w koryto potoku;
- b) **remont urządzeń wodnych** na potoku Iwoniczanka - zastawek;
- c) **remont zbiornika retencyjno-uśredniającego Turkówka;**

- d) **umocnienie brzegów potoku** wraz z ograniczeniem procesów erozji dennej i bocznej;
- e) **remont mostków i kładek dla pieszych**, obejmujący 6 urządzeń; konieczny ze względu na osłabienie konstrukcji i jej zabezpieczenia przed podtopieniami;
- f) **zwiększenie retencji i poprawę warunków przepływu biologicznego w potoku**;
- g) **spowolnienie odpływu oraz retencjonowanie wody opadowej wraz z systemami jej dystrybucji podczas suszy** – zastosowanie podziemnych i naziemnych zbiorników na deszczówkę;
- h) **wprowadzenie na terenie miasta kilkunastu form zielono-niebieskiej architektury**, takich jak rów bioretencyjny, obiekt hydrofitowy, podziemne zbiorniki na deszczówkę, rozległa niecka tworząca z ogrodem retencyjnym w gruncie i suchą rzeką system zagospodarowania wód opadowych;
- i) **dostosowanie infrastruktury miejskiej do warunków klimatycznych i hydrologicznych obszaru** – w tym celu przewidziano przygotowanie 5654 m² przepuszczalnych dla wód opadowych nawierzchni alejek i ciągów spacerowych w parkach i ogrodach;
- j) **poprawę funkcjonowania urządzeń hydrotechnicznych** (np. zastawki na potoku Iwoniczanka) oraz ich trwałości technicznej;
- k) **bioretencję** - tworzenie obszarów zieleni o dużej przepuszczalności, takich jak trawniki łąkowe, żywopłoty, rabaty bylin okrywkowych, które pomagają wsiąkać wodzie opadowej i ograniczają jej spływ. Sadzenie roślin o silnym systemie korzeniowym, mających zdolność do absorbowania nadmiaru wody z gleby. Zaplanowano budowę 2 nowych parków (Ogród Czesław i Bioróżnorodny Park przy ul. Ks. J. Rąba) oraz modernizację 2 istniejących założeń ogrodowych (Park Leśny i Ogród Romantyczny);
- l) **opóźnienie lub zatrzymanie przepływu wód dzięki nasadzeniom krzewów i drzew** z jednoczesnym zachowaniem integralności środowiska naturalnego, co dla miasta uzdrowskiego jest bardzo istotną cechą projektu; pasaże roślinne zaplanowano m.in. w poprzek wzgórza z Parkiem Leśnym, gdzie wraz z nowo utworzoną groblą amortyzującą spływ wody deszczowej z zalesionego wzgórza do płynącego poniżej przez centrum miasta potoku.

Przez Iwonicz przepływa potok górski, w którym dla tzw. wody stuletniej istnieje ryzyko kumulacji fali o wielkości 18,02 m³/s niosącej bardzo dużą energię kinetyczną, zagrażającą infrastrukturze położonej w dnie doliny, czyli całemu uzdrowisku. Objętość fali powodziowej V_f szacowana jest na ponad 778 tys. metrów sześciennych. Bardzo zróżnicowane działania projektowe o znacznej jak na niewielkie miasto skali wydatków¹ mają ochronić uzdrowisko przed katastrofalnym podtopieniem oraz zapoczątkować zmiany w systemie zarządzania wodą deszczową – de facto przygotowują Iwonicz-Zdrój do skutecznego funkcjonowania w XXI wieku, z zachowaniem jego wyjątkowego, naturalistycznego charakteru.

Zagospodarowanie wód opadowych w zlewni, zwiększanie retencji oraz zatrzymania wody w gruncie i opóźnienie wejścia wód wezbraniowych do odbiornika, czyli redukcja fali powodziowej powyżej miejscowości i ochrona centrum uzdrowiska przygotowują miasto do reagowania na zmiany klimatyczne. Zostaną przy tym wzmocnione walory przyrodnicze i uzdrowskie, poprawi się estetyka i atrakcyjność przestrzeni publicznych. Ale przede wszystkim projekt pozwoli na zachowanie zabytkowego charakteru

---

¹ Wg danych GUS za 2024 r. w Iwonicz Zdrój liczy 1540 mieszkańców, ale liczba kuracjuszy kilkakrotnie przewyższa liczbę mieszkańców!

potoku w części objętej ochroną konserwatorską i jednoczesną ochronę Iwonicza przed skutkami niekorzystnych zjawisk atmosferycznych.

Ważnym aspektem projektu jest realizacja dwóch, całkowicie nowych założeń parkowych oraz rozległej ścieżki o charakterze przyrodniczym.

Park Czesław to 4224 m² powierzchni, na której powstanie 1990 m² terenów zielonych oraz 1933 m² wodoprzepuszczalnych nawierzchni, w tym dwie ścieżki sensoryczne: jedna o nawierzchni z bali drewnianych okrągłych (tzw. bruk drewniany) wypełnionej piaskiem, a druga mineralna z obrzeżami z desek. Dla skuteczniejszego pochłaniania wody zostaną tu zastosowane krawędzie trawiasto bylinowe oraz liczne nasadzenia krzewów z gatunków rodzimych – również tych, które wabią swymi kwiatami owady zapylające, pachną lub też jesienią oferują ptakom pokarm w postaci owoców i nasion. Oczywiście Iwonicz otaczają lasy i miasto na brak zieleni nie narzeka, jednak przewaga gatunków iglastych nie sprzyja bioróżnorodności. Wprowadzenie jarzębów, dzikich porzeczek, jaśminowców, kalin, czeremchy zwyczajnej (której owoce lubi 24 gatunków ptaków oraz 11 gatunków ssaków!) wzbogaci lokalną florę i w konsekwencji faunę. Przewidziano remont studni i źródła ulicznego oraz szereg ułatwień dla niepełnosprawnych np. szersze przejścia, podjazdy, specjalne ławki dla osób z problemami z poruszaniem się.

Z kolei **Park przy ul. Ks. J. Rąba** zagospodaruje teren po dawnych ogrodach działkowych i stanie się centrum sprzyjającym aktywności kuracjuszy z okolicznych sanatoriów. Obejmie powierzchnię 3463 m², w której na 1230 m² powstaną nowe tereny zielone, przy czym w pozostałej części parku zostaną nienaruszone już tu rosnące stare drzewa owocowe – głównie atrakcyjne jabłoni. Zaplanowano wijącą się zakolami pomiędzy drzewami drewnianą kładkę pieszą z balustradami i konstrukcją stalową, z profilowaniem umożliwiającym poruszanie się osób z niepełnosprawnością ruchową. Siłownia zewnętrzna to wioślarz, rower, masażer, stacja do ćwiczeń mobilności, rampa, gry panelowe, platforma balansu, tor z płótkami, orbitrek siedzący. Przy wiacie rekreacyjnej powstanie rozległy kaskadowy ogród deszczowy w skrzyni zasilany wodą deszczową z dachu. Park ze strony wschodniej leży na wzniesieniu przewyższającym o około 5-9 m teren sąsiedniej ulicy, natomiast od zachodu otacza go odsłonięty pagórek, w dużej mierze trawiasty i uszczelniony, wyniesiony o ponad 6 m nad parkiem. Zastosowanie gęstych pasów roślin retencyjnych na profilowanym podłożu spowoduje zatrzymanie wody i wilgoci w glebie, przez co park będzie bardziej zielony, a niżej płynący potok nie przyjmie nadmiaru wód deszczowych.

Ścieżka edukacyjno-przyrodnicza o pow. 3094 m² jest nowością w uzdrowisku. Powstanie na lekko zabagnionym terenie, który wysycha latem. Biegnie u podnóża lasu, wokół zbiornika retencyjnego przy ul. Leśnej. Jej głównym elementem będzie galeria krzewów i bylin regionalnych. Zostaną również posadzone drzewa z rodzimych gatunków rzadziej spotykanych na tych terenach. Powstanie rabata dla zapylaczy i awifauny połączona z łąką kwietną. Zbiornik retencyjny zostanie obsadzony pnączami, na wodzie pojawią się pływające rośliny (np. rodzima lilia wodna odmiana Alba), a wokół drzew zostaną posadzone krzewy oraz rośliny hydrofitowe i charakterystyczne dla stref przybrzeżnych. Ptaki zyskają budki lęgowe, a mieszkańcy ciekawe tablice edukacyjne dotyczące przyrody, bioróżnorodności oraz awifauny.

Najciekawsze zastosowane w projekcie rozwiązania z zakresu zielono niebieskiej infrastruktury obejmują:

- a) **rów bioretencyjny** o pow. 133 m² z nasadzeniami roślin hydrofilnych, roślin do filtrów korzeniowych, roślin środowiska mokrego oraz na przystosowanych do terenu podmokłego, np. turzyce, sitowie, tojeść rozesłana, paprotniki kolczyste, kosańce, miodunka ćma, knieć błotna;
- b) **obiekt hydrofitowy** o pow. 312 m², czyli roślinna oczyszczalnia ścieków - ekologiczny system oczyszczania wody, wykorzystujący naturalne procesy z udziałem roślin wodnych (hydrofitów) oraz mikroorganizmów zasiedlających ich korzenie. Istniejące przy zbiorniku retencyjnym (ul.

Leśna) naturalne wgłębienie z dnem piaszczystym, zostanie obsadzone roślinami takimi jak trzcina pospolita czy pałka wodna;

Jeśli mają Państwo sugestie i pytania odnośnie projektu prosimy kontakt do dnia 14.04.2026r.

Chętnie odpowiemy na wszystkie zapytania

Osoba odpowiedzialna za projekt, z którą można się kontaktować: Magdalena Frydrych

tel.: 785 026 076

Urząd Gminy w Iwoniczu-Zdroju

Al. Słoneczna 28, 38-440 Iwonicz-Zdrój

www.iwonicz-zdroj.pl